

SÜRGŐSSÉGI FOGAMZÁSGÁTLÁS

Krúdy Tamás

SÜRGŐSSÉGI FOGAMZÁSGÁTLÁS

Krúdy Tamás

KINEK AZ ÉRDEKÉT SZOLGÁLJA VALÓJÁBAN?

Érdekes *cikk* jelent meg az egyik internetes portálon, amelyben arról adtak hírt, hogy egy nagy ételszállító a négy-sajtos pizza mellé sürgősségi fogamzásgátló rendelési lehetőséget is kínál. A portál figyelmét sem kerülte el a helyzet bizarrsága – onnan kölcsönöztem a pizza hasonlatot – és kellő iróniával, legalábbis érzésem szerint, beszél az egyébként már tavaly nyáron bevezetett szolgáltatásról.

Ha tüzetesebben megnézi az ember, akkor hamar rájön, hogy az ételfutár cég valójában nem magát az esemény utáni tablettát értékesíti, hanem egy szolgáltatást, amelyet a sürgősségi fogamzásgátlásra szakosodott vállalkozások már jó ideje biztosítanak Magyarországon. Hazánkban ugyanis a sürgősség fogamzásgátlás vényköteles, azaz csak orvos írhatja fel. A megrendelő a modell szerint a futárcég online felületén bejelenti az igényét, és ha megfelel a törvényi előírásoknak, akkor 8 órán belül felveszi vele a kapcsolatot egy szülész-nőgyógyász szakorvos, aki akár személyes találkozás nélkül is felírhatja neki az esemény utáni tablettát, amelyet a megrendelő azután bármely patikában kiválthat. Vagy nem írja fel, mert ellenindikálnak találja.

Az esemény utáni tabletta ugyanis egy magas hormontartalmú készítmény, melynek alkalmazása kockázatokat rejt-het. A portál idéz is egy szakorvost, aki szerint a magyar szülész-nőgyógyász szakma a vénykötelesség fenntartásának a pártján áll még akkor is, ha ezzel utolsók maradunk az EU-ban, ugyanis valószínűleg az eddig szintén recept-kötelességet előíró Lengyelországban rövidesen feloldják ezt a korlátozást. Ott is, mint ahogy mindenhol, a legfőbb érv a vénykötelesség eltörlése mellett az, hogy ezzel csökkenteni lehet az abortuszok számát. Mert az abortusz egy szükséges rossz, ami nem jó az anyának, a magzatnak meg pláne nem, úgyhogy amennyire lehet, kerülni kell. Ezzel a céllal még akár egyet is lehetne érteni. Biztos ki lehetne számolni, hogy egy ilyen nagy hormontartalmú készítmény alkalmazása által megnövekedett egészségügyi kockázatok milyen arányban állnak az elkerült abortuszok által jelentett kockázatsökkenéssel, és ha ez az arány pozitív, akkor a dolog megérné. Ám a helyzet nem ez.

NINCS HATÁSSAL AZ ABORTUSZOK SZÁMÁRA

Számos kutatás immáron évtizedek óta konzisztensen arra az eredményre jut, hogy a sürgősségi fogamzásgátlók vénykötelességének az eltörlése nem eredményezte az abortuszok számának a csökkenését. „A szakértők úgy becsülték, hogy akár felére is csökkenhet a nem kívánt terhességek és az abortuszok száma. Ám a való világban ezt nem látjuk.” - *mondja Kirsten Moore*, a Reproductive Health Technologies Project elnök-vezérigazgatója¹.

Dr. James Trussell a sürgősségi fogamzásgátlás egyik legnagyobb nemzetközi szaktekintélye, 1998 és 2006 között 10 ország 23 tanulmányának felhasználásával végzett metakutatása „egyetlen tanulmányt sem talált, amely azt bizonyítaná, hogy a sürgősségi fogamzásgátláshoz való hozzáférés megkönnyítése hatással lett volna a terhességek vagy az abortuszok arányára”.² 2013-ban Dr. Trussell megerősítette, hogy azok a programok, amelyek a nők számára könnyebben elérhetővé teszik a sürgősségi fogamzásgátlást, „nincsenek hatással” a nem kívánt terhességek vagy az abortuszok arányának csökkenésére. „Ezzel szemben – áll az eredményeit ismertető cikkben –, bizonyítékunk van arra, hogy az ilyen könnyítések csak még inkább hajlamossá teszik a nőket a védekezés nélküli szexre, mivel az esemény utáni tablettára amolyan ’biztonsági hálóként’ tekintenek.” (A „*rizikó kompenzáció*”³ jelenségét, azaz, hogy a biztonságérzet megnövekedése kockázatosabb szexuális viselkedéshez vezet, a fogamzásgátlás más formáinak a használata esetében is kimutatták. Egy 2021-ben megjelent, Indiában elvégzett kutatás arra az eredményre jutott, hogy a sürgősségi fogamzásgátláshoz való könnyebb hozzáférés csökkentette a nők körében a fogamzásgátlás hatékonyabb és biztonságosabb módozatainak a használatát, mint pl. a gumióvszerét, amit a kutatók szintén a „rizikó kompenzáció” jelenségének tudtak be.⁴)

„Az ilyen intézkedéseknek nincs hatása a népességre – folytatja Dr. Trussell – és nem hiszem, hogy ez a stratégia valaha is a nem kívánt terhességek vagy abortuszok számának csökkenéséhez vezetne.”⁵

Hasonló következtetésre jutott L. Michie és S.T. Cameron egy 2020-ban megjelent tanulmányukban, amelyben a szerzők megállapítják, hogy „a sürgősségi fogamzásgátlás (...) nem volt hatással az abortuszok arányára a lakosság szintjén.” És így tovább, számos további kutatás számol be a sürgősségi fogamzásgátláshoz való hozzáférés megkönnyítésének elmaradt pozitív hatásáról, amelyek közül néhányat feltűntetünk az írás végén, hadd böngészhesse őket kedvére, aki szeretné.

¹ A. Smith, “Plan B: What Science Can’t Tell Us,” New York Post, August 11, 2006, at <https://nypost.com/2006/08/11/plan-b-what-science-cant-tell-us/>.

² E. Raymond et al., “Population Effect of Increased Access to Emergency Contraceptive Pills: A Systematic Review,” 109.1 Obstetrics & Gynecology (January 2007): 181-8 at 181; abstract at https://journals.lww.com/greenjournal/Abstract/2007/01000/Population_Effect_of_Increased_Access_to_Emergenc

³ Jason Hreha, What is Risk Compensation In Behavioral Economics?, The Behavioral Scientist, <https://www.thebehavioralscientist.com/glossary/risk-compensation>

⁴ Pallavi Shukla, Hemant Kumar Pullabhotla, Mary Arends-Kuenning; Choosing Plan B Over Plan A: Risk Compensation Theory and Contraceptive Choice in India. Demography 1 February 2021; 58 (1): 273–294. doi: <https://doi.org/10.1215/00703370-8932007>

⁵ S. Borland, “Morning-after pill failure: Letting women keep stocks of drug at home ‚will not cut unwanted pregnancies or abortions’,” The Daily Mail (London), 14 October 2013, at <https://www.dailymail.co.uk/news/article-2460045/Morning-pill-failure-Keeping-stocks-drug-home-cut-unwanted-pregnancies.html>.

A NEMEK KÖZÖTTI EGYENLŐSÉG DOGMÁJA

Ezek után bárkiben joggal felmerülhet a kérdés, hogy ha a tudomány ennyire egyértelmű, akkor miért ragaszkodnak a nyugati világban olyan megveszekedetten ahhoz, hogy az aszpirinhez vagy a C-vitaminhoz hasonlóan, recept nélkül lehessen beszerezni ilyen magas hormontartalmú készítményeket, mint a sürgősségi fogamzásgátlószerek, amelyeket orvosi felügyelet híján bárki akkor és úgy alkalmaz, hogy az egészségére is veszélyes lehet?

A válasz egy dogmaként elfogadott tézisben rejlik, amelyet tudományosan soha nem igazoltak, de még csak nem is kutattak, mivel megkérdőjelezhetetlen. Ez pedig az az állítás, miszerint egy nő csak akkor lesz egyenrangú egy férfival, ha a szexualitását ugyanúgy élheti meg, mint a férfi. Ha a szexben ugyanolyan kezdeményező lehet, a nő csak akkor léphet túl az immanenciáján és válhat transzcendensé mint a férfi. Bármit is jelentsen ez.

Simone de Beauvoir – akitől az immanens-transzcendens szembeállítás származik – szerint a nőket fel kell szabadítani a kényszeranyaság alól, ami azt jelenti, hogy fel kell őket menteni egy nem kívánt terhesség nyúge alól. Amíg ugyanis a nő feje felett ott lebeg egy nem kívánt terhesség réme, addig nem fogja tudni olyan kezdeményezően és felszabadultan (transzcendensen) megélni a szexualitását, mint egy férfi. A terhesség kizárására pedig több módszer kínálkozik, mely láncolat végén van az abortusz, mint végső megoldás. A fogamzásgátlás valódi célja tehát nem az abortusz elkerülése, hanem a terhesség bármi áron történő megakadályozása, amely lehetőségek közül az abortusz maga is pusztán egy a sorban.

Ebben a kontextusban az abortusz mint „végső sürgősségi fogamzásgátlási módszer” kerül értelmezésre – noha a fogamzás már megtörtént és a magzat fejlődésnek indult. A kérdésben általában nagy a maszatolás, ezért szokatlan az a nyíltság és egyértelműség, amellyel a közismert feminista szerző, az eltökélten abortuszpárti (pro choice) Ann Furedi (aki egyébként az MCC Brussels vezetőjének, Frank Furedinek a felesége) *írt a kérdésről a The Guardian brit lapban*⁶: „Az abortusz a modern élet elengedhetetlen része. Ma azt várjuk, hogy el tudjuk választani a szexet a nemzéstől, és élvezni tudjuk a szeretet, az intimitás és a vágy kifejezéseként. Arra is számítunk, hogy tervezni tudjuk a családjunkat. A fogamzásgátlás a legtöbb embernél működik, de nem csálhatatlan, ahogy mi sem vagyunk azok. A szex természeténél fogva lehet szenvedélyes és impulzív, nem mindig megtervezetten és felkészülten kerül rá sor. A családtervezés megköveteli, hogy az abortusz mindig rendelkezésre álljon biztonsági tartalékként, ha a fogamzásgátlás csődöt mondana.” Tiszta beszéd.

EZ A FÉRFIAK VILÁGA

És hogy mennyire beleette magát a modern gondolkodásunkba az a soha nem igazolt feltételezés, hogy férfiak és nők csak akkor lehetnek egyenlőek, ha a nők pontosan ugyanúgy élhetik meg a szexualitásukat, mint a férfiak, erre figyelte fel Erika Bachiochi amerikai jogtudós és feminista közíró, a The Wollstonecraft Project igazgatója. (*Mary Wollstonecraft* volt a feminizmus első hullámának egyik vezető alakja.) „Azzal a fontossággal, amelyet az amerikai kultúra az abortusznak, mint a nemek közötti egyenlőség megteremtőjének tulajdonít, indokolta a Legfelsőbb Bíróság

⁶ Ann Furedi, 2007, Abortion is not immoral, The Guardian <https://www.theguardian.com/commentisfree/2007/oct/22/theresnothingimmoralabouta>

a Casey-ügyben 1992-ben meghozott döntését a Roe fenntartásában”⁷ – írja cikkében Erika Bachiochi⁸, amelyben idéz a konkrét döntéséből: „Az elmúlt két évtized gazdasági és társadalmi fejlődése során az emberek az abortusz elérhetőségére támaszkodva szervezték az intim kapcsolataikat, és hoztak olyan döntéseket, amelyekkel az önmagukról és a társadalomban elfoglalt helyükről alkotott véleményüket meghatározták, arra az esetre, ha a fogamzásgátlás sikertelen lenne.” Az indoklás szövege később úgy fogalmaz, hogy „a nők társadalmi cselekvési képessége nagyrészt az abortusz elérhetőségén alapul.”

„Másképpen fogalmazva, hozzászoktunk, hogy nem kell semmin változtatnunk piacvezérelt társadalmunkban, hogy elősegítsük, hogy a nők a férfiakkal egyenrangúan léphessenek be a felsőoktatásba és a munkahelyekre. Nem vagyunk érdekeltek abban, hogy úgy biztosítsuk a nők képességét a társadalomban való cselekvésre – hogy helyük legyen a társadalomban –, hogy ahhoz a férfiakat kelljen majmolniuk. Megspóroljuk magunknak azt a sokkal nehezebb munkát, hogy olyan környezetet hozzunk létre, amely szívesen látja a gyermeket vállaló nőket – ami természetesen a nők túlnyomó többségét jelenti. Ehelyett továbbra is csak azt szajkózzuk a nőknek, amit (...) egy generációval korábban, hogy 'Választanod kell: a gyereked vagy önmagad, a gyereked vagy a jövőd, a gyereked vagy a karriered; ez itt a férfiak világa, és jobb, ha te is olyan leszel, mint egy férfi – vagyis nem terhes –, ha sikert akarsz elérni'.”

PORNIFIKÁCIÓ

Hogy a civilizációnk többet nyert vagy többet veszett azzal, hogy a szexuális gyönyörszerzést és az utódnemzést különválasztotta, és egyre messzebb igyekszik tolni egymástól, az nagy kérdés. Egy természetes folyamatot részre bontani és megcsonkítani mindig nagyon kockázatos, és hosszútávon negatív következményekkel jár – az „ökológiai szemléletből” ennyit már el lehetett (volna) sajátítani.

A PornHubon és más videómegosztó portálokon meg lehet – bár senkinek sem ajánlom – tekinteni, hogy mára mi lett a pusztán a gyönyörszerzésre redukált törekvésekből. Az abortusz lehetőségét is magába foglaló fogamzásgátlás nélkül természetesen a mai pornóipar sem létezhetne. Noha elképzelhető, hogy néhány nő úgy gondolja, hogy rá felszabadító hatással van, a pornóipar mai termékei inkább még kiszolgáltatottabb és alávetettebb szerepben ábrázolják a nőket. Nagyon nehéz lenne erre azt mondani, hogy ez a megvalósult egyenlőség – sokkal inkább a kontrollt-vesztett férfifantáziák kiszolgálásáról van szó. (A társadalom ilyen *pornifikációjának*⁹ egyik legújabb negatív következményét ismerteti a The New York Times a *The Troubling Trend in Teenage Sex* című cikke¹⁰, amely arról számol be, hogy az amerikai egyetemista lányok kétharmadával fordult már elő, hogy a szex közben a partnere fojtogatni kezdte.)

Mai, egyenlőségre törekvő világunkban a nemek közötti viszonyokat sokszor olyan teóriák alapján próbáljuk meg szabályozni, amelyekről soha nem lett bebizonyítva, hogy igazak lennének – mégis annak fogadjuk el őket. Ilyen teória, hogy a nők csak akkor lehetnek egyenlőek a férfiakkal, ha ugyanúgy élhetik meg a szexualitásukat. A mai pornifikálódó kultúra az elszabaduló férfifantáziákhoz történő alkalmazkodásra kényszeríti a nőket.

⁷ 1973-ban a híres Roe vs. Wade ügyben az Amerikai Legfelsőbb Bíróság döntése megtiltotta, hogy a tagállamok korlátozzák az abortuszhoz való hozzáférést az Egyesült Államokban. A döntést többször megtámadták, sikertelenül, egészen 2022-ig, amikor az ún. Dobbs perben a Bíróság megsemmisítette az 1973-as döntést és abortusz szabályozásának kérdését visszautalta a tagállamok illetékességi körébe. Az 1992-es Casey ügyben viszont még fenntartotta az eredeti döntését a bíróság, a szerző írásában erre hivatkozik.

⁸ E. Bachiochi, 2006, How Abortion Hurts Women, CNA, <https://www.catholicnewsagency.com/resource/55402/how-abortion-hurts-women>

⁹ Alexandra S. Rome és Aliette Lambert, 2020, 'Narcissistic objectification': The problem with the 'pornification' of pop culture, The Independent

¹⁰ Peggy Orenstein, 2024, The Troubling Trend in Teenage Sex, The New York Times, <https://www.nytimes.com/2024/04/12/opinion/choking-teen-sex-brain-damage.html?searchResultPosition=2>

A házasság az az intézmény, ahol ez pont fordítva történik: a családban ugyanis a férfi érdekévé (is) válik, hogy kontroll alá vonja csapongó szexuális készletét és megtanuljon alkalmazkodni a női fantáziához – ez lesz ugyanis a családi béke záloga. A nőt tehát megerősíteni érdemes a nőiességében, nem pedig megfosztani attól mindenféle kémiai és egyéb módszerekkel. Mert a dolgok jelen állása szerint úgy tűnik, hogy ez mindenki számára a jobb megoldás.

TOVÁBBI FORRÁSOK A SÜRGŐSSÉGI FOGAMZÁSGÁTLÁSSAL KAPCSOLATBAN

- L. Michie and S.T. Cameron, “Emergency contraception and impact on abortion rates,” 63 *Best Practice & Research Clinical Obstetrics and Gynaecology* (2020) 111-9 at 116; <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1521693419300872?via%3Dihub>.
- A. Glasier et al., “Advanced provision of emergency contraception does not reduce abortion rates,” *Contraception* 69.5 (May 2004) 361-6 at 361; abstract at https://www.researchgate.net/publication/8599972_Advanced_provision_of_emergency_contraception_does_not_reduce_abortion_rates.
- T. Raine et al., “Direct Access to Emergency Contraception Through Pharmacies and Effect on Unintended Pregnancy and STIs,” 293.1 *Journal of the American Medical Association* (January 5, 2005): 54-62 at 61; <https://jamanetwork.com/journals/jama/fullarticle/200095>.
- X. Hu et al., “Advanced provision of emergency contraception to postnatal women in China makes no difference in abortion rates: a randomized controlled trial,” 72.2 *Contraception* (August 2005) 111-6 at 115; abstract at <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0010782405000697>.
- S. Girma and D. Paton, “The impact of emergency birth control on teen pregnancy and STIs,” 30.2 *Journal of Health Economics* (March 2011): 373-80 at 377 (emphasis added); abstract at <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0167629610001505>.
- J. Gardner et al., “Increasing Access to Emergency Contraception Through Community Pharmacies: Lessons from Washington State,” 33.4 *Family Planning Perspectives* (July/August 2001) 172-5 at 174-5; https://www.guttmacher.org/sites/default/files/article_files/3317201.pdf.
- L. Finer and S. Henshaw, “Abortion Incidence and Services in the United States in 2000,” 35.1 *Perspectives on Sexual and Reproductive Health* (January/February 2003) 6-15 at 6, 9 (Table 2); https://www.guttmacher.org/sites/default/files/article_files/3500603.pdf.
- A. Glasier, Editorial, “Emergency contraception: Is it worth all the fuss?”, 333 *British Medical Journal* (2006): 560-1 at 561; abstract at <https://www.bmj.com/content/333/7568/560>.

Szerző:
Krúdy Tamás

Grafikai tervezés:
Balás Design

Felelős kiadó:
Dr. Máthé Zsuzsa

Szent István Intézet 2024
szentistvanintezet.hu

A tanulmány a Batthyány Lajos Alapítvány támogatásával jelent meg.

